

Eğitim Yönetimde Örgütsel Disiplin Süreçlerine Bütüncül Bakış

Ömer Demir

MEB Eğitim Yöneticisi

merdemir34@hotmail.com, ORCID:0009-0003-4096-5417

Özet

Eğitim yönetiminde örgütsel disiplin süreçlerine bütüncül bakışın incelendiği bu çalışmada disiplin kuramının kavramsal çerçevesi ele alınacaktır. Bilindiği üzere disiplin, var olan yasa, kurala, düzene uyumlu olmayı ifade etmektedir ve düzen, intizam, itaat gibi kelime anlamlarını karşılamaktadır. Disiplin kavramı evde iş yerinde sokakta ve daha birçok noktada karşımıza çıkan bir kavramdır. Kullanıldığı yere göre tanımlarında değişiklikler olsa da en önemli ortak noktası içinde bulunulan düzenin korunmak istenmesidir. Disiplin tam anlamıyla önceden belirlenen kurallara uyma niteliği ağır basan bir kavram olmakla beraber kapsayıcılık bakımından hem öğrenciyi hem de öğretmeni kurallara uyulması sınırları içine dahil eden bir kavramdır. Aynı zamanda öğrencinin disiplin sayesinde öğrenci içinde bulunduğu toplumun yaşam koşullarına uygun huzursuzluk yaratmayacak davranışlar geliştirmesine olanak sağlayan ve aksi bir durum olduğunda ilgili koşullar içinde yaşanan bu olumsuzluğu kontrol edebilecek ortamlar sağlayan bir kavramdır. Disiplin ile kişinin hem kendine hem de başkasına zarar vermeden, sınıfın ve okulun düzenini bozmadan olağan süreci devam ettirebileceği düzenin sağlanmasını sağlayan bir kavramdır. Disiplin sayesinde, okullarda belirlenen kurallara uyulması mümkün kılınmiş ve hem kişinin kendisi hem de karşısındaki kişinin korunması esas alınmiş olur. Burada yer alan korunma kavramı sadece hem fiziksel hem de psikolojik korumayı içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Kurumları, Eğitim Yönetimi, Örgütsel Disiplin Süreçleri

A Holistic View of Organizational Disciplinary Processes in Education Management

Abstract

In this study, where a holistic view of organizational disciplinary processes in education management is examined, the conceptual framework of disciplinary theory will be discussed. As it is known, discipline refers to compliance with the existing law, rule, order and meets the meanings of words such as order, order, obedience. The concept of discipline is a concept that comes across at home, at work, on the street and at many other points. Although there are changes in their definitions depending on where they are used, the most important common point is that the current order should be protected. Discipline is a concept that literally outweighs the quality of compliance with predetermined rules, but in terms of inclusiveness, it is a concept that includes both the student and the teacher within the limits of compliance with the rules. At the same time, it is a concept that allows the student to develop behaviors that will not create unrest in accordance with the living conditions of the society in which the student is located thanks to discipline, and provides environments that can control this negativity experienced under the relevant conditions when otherwise. Discipline is a concept that ensures the order in which a person can continue the usual process without harming both himself and someone else, without disturbing the order of the classroom and the school. Thanks to discipline, it is possible to comply with the rules set out in schools and the protection of both the person himself and the person in front of him is taken as a basis. The concept of protection contained here includes only both physical and psychological protection.

Keywords: Educational Institutions, Educational Management, Organizational Disciplinary Processes

Giriş

Disiplin kavramı hakkında oldukça çeşitli görüşler vardır. Disiplin kelimesinin bünyesinde pozitif duygudan uzak bir duygu barındırmaktadır. Bu yüzden okul sınırları içerisinde çoğunlukla öğrencileri rahatsız eden bir kelime olarak algılanır. Ancak okullarda disiplinin sağlanmasının hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin güvenliği için önemli olduğu unutulmamalıdır.

Disiplin kavramı evde iş yerinde sokakta ve daha birçok noktada karşımıza çıkan bir kavramdır. Kullanıldığı yere göre tanımlarında değişiklikler olsa da en önemli ortak noktası içinde bulunulan düzenin korunmak istenmesidir.

Eğitim Yönetimde Örgütsel Disiplin Süreçlerine Bütüncül Bakış

Toplum içinde sağlanan disiplinin asıl amacı bireyi at gözlükleri ile sıkıştırmak ve hareket alanını daraltmak değil bireyin körü körüne itaatkâr olmasından kurtarıp, kendi kendini kontrol edebilmesini sağlamaktır.

Birey disiplin sayesinde kurallara uyum sağlayabilmeyi gerektiğinde uyumlu olabilmeyi öğrenmektedir. Bir başka görüşe göre disiplin kişinin doğru dürüst davranış ve beceri kazanması, öğretici olması ve yetişmesidir.

Birey disiplin sayesinde kişiliğini kazanabilmektedir. Bir arada yaşayabilmeyi, uyumlu olmayı, özgürlüğünü doğru bir şekilde kullanabilmeyi, toplumla uyumlu yaşamayı ve toplumun normlarına sağlıklı bir şekilde yaklaşım saygı duymayı sağlamaktadır (Arca, 1994:28-33).

Disiplin aynı zamanda insanların birlikte yaşamalarının bir gerekliliğidir. Bu gereklilik sosyal bir varlık olarak şekillenen bireyin duyuşsal, düşünsel ve davranış kalıplarının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Kazancı, 1989:10).

Disiplin tam anlamıyla önceden belirlenen kurallara uyma niteliği ağır basan bir kavram olmakla beraber kapsayıcılık bakımından hem öğrenciyi hem de öğretmeni kurallara uyulması sınırları içine dahil eden bir kavramdır.

Aynı zamanda öğrencinin disiplin sayesinde öğrenci içinde bulunduğu toplumun yaşam koşullarına uygun huzursuzluk yaratmayacak davranışlar geliştirmesine olanak sağlayan ve aksi bir durum olduğunda ilgili koşullar içinde yaşanan bu olumsuzluğu kontrol edebilecek ortamlar sağlayan bir kavramdır (Sorguç,1986:28).

Disiplin ile kişinin hem kendine hem de başkasına zarar vermeden, sınıfın ve okulun düzenini bozmadan olağan süreci devam ettirebileceği düzenin sağlanmasını sağlayan bir kavramdır.

Disiplin sayesinde, okullarda belirlenen kurallara uyulması mümkün kılınmış ve hem kişinin kendisi hem de karşısındaki kişinin korunması esas alınmış olur. Burada yer alan korunma kavramı sadece hem fiziksel hem de psikolojik korumayı içermektedir (Başar, 2005:63).

Disiplinin Kavramsal Çerçevesi

Disiplin kelimesi kökenine bakıldığında aslında Fransızca kökenli “disciple” kelimesinden geldiği görülmektedir. Fransızca kökenli disiplin kelimesinin manası ise Türkçe olarak düzen, yol-yordam, sıkıyönetim anlamlarındadır (Tortop vd, 2007: 322).

En basit anlamı ise TDK tarafından açıklanan anlamıdır. Disiplin, var olan yasa, kurala, düzene uyumlu olmayı ifade etmektedir ve düzen, intizam, itaat gibi kelime anlamlarını da karşılamaktadır (Türk Dil Kurumu,1994:234).

Eripek (1980) ise disiplini, çocuk ya da genç olan bireyi hem kendisini hem de yaşadığı toplumun ilişkilerinde uygun davranış ve tutuları benimsemesi için gereken değer ölçütlerine göre yetiştirilmesi, yönetilmesi olarak açıklamaktadır.

Başaran (2000) disiplini, okulun kural ve kaidelerinin öğrenciler tarafından uygulanabilirliğinin sağlayabilmek amacıyla ortaya konulan çabalar olarak ifade etmektedir.

Disiplin kavramı evde iş yerinde sokakta ve daha birçok noktada karşımıza çıkan bir kavramdır. Kullanıldığı yere göre tanımlarında değişiklikler olsa da en önemli ortak noktası içinde bulunulan düzenin korunmak istenmesidir.

Örgütlerde disiplinin asıl amacı bireyi at gözlükleri ile sıkıştırmak ve hareket alanını daraltmak değil bireyin körü körüne itaatkâr olmasından kurtarıp, kendi kendini kontrol edebilmesini sağlamaktır.

Bu anlamda birey disiplin sayesinde kurallara uyum sağlayabilmeyi gerektiğinde uyumlu olabilmeyi öğrenmektedir. Bir başka görüşe göre disiplin kişinin doğru dürüst davranış ve beceri kazanması, öğretici olması ve yetişmesidir.

Birey disiplin sayesinde kişiliğini kazanabilmektedir. Bir arada yaşayabilmeyi, uyumlu olmayı, özgürlüğünü doğru bir şekilde kullanabilmeyi, toplumla uyumlu yaşamayı ve toplumun normlarına sağlıklı bir şekilde yaklaşım saygı duymayı sağlamaktadır (Arca, 1994:28-33).

Okulda Disiplinin Önemi

Disiplin kavramı hakkında oldukça çeşitli görüşler vardır. Disiplin kelimesinin bünyesinde pozitif duygudan uzak bir duygu barındırmaktadır. Bu yüzden okul sınırları içerisinde çoğunlukla öğrencileri rahatsız eden bir kelime olarak algılanır.

Ancak okullarda disiplinin sağlanması hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin güvenliği için önemli olduğu unutulmamalıdır.

Okullarda hedeflere ulaşabilmek için öncelikli olarak verimli bir eğitim-öğretim alanının, sürecinin yaratılması esastır. İlgili eğitim ortamı ise güvenli ve düzenli yani disiplinli bir öğretim alanı ile oluşturulabilmektedir.

Bu alandaki okul sınırları içindeki disiplin tam anlamıyla hareket edilemeyecek alanların oluşturulması, öğrencilere ve öğretmenlere sınırlar çizilmesi anlamına gelmediği bilinmelidir. Bu tarz güvenli ortamın sağlanması ise ancak disiplinin sağlanması ile mümkündür.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından desteklenen bu düşünce, Milli Eğitim Bakanlığı temel hedeflerinin verimli ve etkin bir eğitim-öğretim için öncelikle disiplinli bir sınıf ortamının oluşturulması ile başladığı ifade edilmiştir (Özdemir, 2007:248).

Ancak literatürde ilgili görüşe ters nitelikte olan görüşlerin de varlığı yadsınamaz. Sınıf ve disiplin kelimelerinin birbirine zıt iki kelime olduğunu söyleyen Başar (2005) disiplinin var olduğu bir ortamda sınıfın gerçek olamayacağını vurgulamıştır.

Sınıf ortamında olması gerekenin disiplin değil düzen olduğunu ve eylemlerin belirli kurallara bağlanması ise de düzenin sağlanacağını belirtmiştir (Başar, 2005:71).

Bir diğer görüşe göre, öğretmenin penceresinden bakınca disiplin öğretmenler tarafından öğrencilere ve diğer öğretmenlere uygulanan baskı-ceza temelli davranış biçimi iken öğrenci penceresinden incelendiğinde öğrencilerin kendi hayatlarını sınırlandıran ve benliklerine yönelik yapılan bir davranış biçimidir (Kazancı, 1989:10).

Özetle, disiplin tam anlamıyla önceden belirlenen kurallara uyma niteliği ağır basan bir kavram olmakla beraber kapsayıcılık bakımından hem öğrenciyi hem de öğretmeni kurallara uyulması sınırları içine dahil eden bir kavramdır.

Öğrencinin aynı zamanda disiplin sayesinde öğrenci içinde bulunduğu toplumun yaşam koşullarına uygun huzursuzluk yaratmayacak davranışlar geliştirmesine olanak sağlayan ve aksi bir durum olduğunda ilgili koşullar içinde yaşanan bu olumsuzluğu kontrol edebilecek ortamlar sağlayan bir kavramdır (Sorguç,1986:28).

Disiplin ile kişinin hem kendine hem de başkasına zarar vermeden, sınıfın ve okulun düzenini bozmadan olağan süreci devam ettirebileceği düzenin sağlanmasını sağlayan bir kavramdır.

Eğitim kurumlarında disiplin ile amaçlanan davranışlar Rogers tarafından aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Rogers,2004:5):

Öğrencinin kendi davranışlarının farkında olması bu sayede davranış farkındalığı kazanması,

Öğrencinin öz disiplini ve öz kontrolü sağlayabilmesi,

Öğrencinin sorumluluk sahibi olması bu sayede yaptığı her türlü davranışı yüzünden hesap verme ve hesap sorma bilinci edinmesi,

Öğrencilerin odak noktasının öğrenme olgusunda kalması,

Öğrencinin hem kendisine hem çevresindeki kişileri saygı geliştirmesi,

Öğrencinin hem kendi haklarını hem de başkalarının haklarını anlaması,

Öğrencinin birey olarak bağımsızlık duygusunu kazanabilmesi aynı zamanda ekip içinde bir bütünün parçası olmayı öğrenebilmesi,

Ahlaki değerleri (dürüstlük, adil olma, saygılı olma gibi) geliştirebilmesi amaçlanmıştır.

Disiplin sayesinde, okullarda belirlenen kurallara uyulması mümkün kılınmış ve hem kişinin kendisi hem de karşısındaki kişinin korunması esas alınmış olur. Burada yer alan korunma kavramı sadece hem fiziksel hem de psikolojik korumayı içermektedir.

Okullarda Disiplin Sorunlarına Neden Olan Faktörler

Okullarda hedeflere ulaşabilmek için öncelikli olarak verimli bir eğitim-öğretim alanının, sürecinin yaratılması esastır. İlgili eğitim ortamı ise güvenli ve düzenli yani disiplinli bir öğretim alanı ile oluşturulabilmektedir.

Bu alandaki okul sınırları içindeki disiplin tam anlamıyla hareket edilemeyecek alanların oluşturulması, öğrencilere ve öğretmenlere sınırlar çizilmesi anlamına gelmediği bilinmelidir. Bu tarz güvenli ortamın sağlanması ise ancak disiplinin sağlanması ile mümkündür.

Bakanlıkça da desteklenen bu düşünce, bakanlığın temel hedeflerinin verimli ve etkin bir eğitim-öğretim için öncelikle disiplinli bir sınıf ortamının oluşturulması ile başladığı ifade edilmiştir. Ancak literatürde ilgili görüşe ters nitelikte olan görüşlerin de varlığı yadsınamaz.

Eğitim örgütlerinde toplum ve okul tarafından doğru olarak kabul edilen davranış ve tutumları benimseyen ve bunları sergileyen öğrenciler olabileceği gibi, istenmeyen ve kabul edilemeyen davranışları sergileyen öğrenciler de olabilmektedir.

Örgütlerde bu tür olumsuz davranışlar hem davranışı sergileyeni hem diğer öğrencileri hem öğretmeni ayrıca sınıf atmosferini olumsuz etkileyebilmektedir. Öğrencilerden kaynaklı disiplin sorunlarının altından farklı nedenler çıkabilmektedir.

Öğretmenlerin zaman zaman öğrencileri karşılaştırmaları ve kıyaslamaları, bireysel farklılıkların göz ardı dikkate alınmadığına ve önemsenmediğine örnek olarak gösterilebilir.

Öğrencilerden beklentilerin gerçekçi olması gerekmektedir. Eğer öğrencilerden potansiyelinin üzerinde bir beklenti söz konusu ise öğrenciler hırçınlık gösterebilir ve var olan düzeni bozmaya yönelik davranabilir.

1.Öğretmen Kaynaklı Disiplin Sorunları

Okulda disiplin sorunlarına sebep olan öğretmen davranışları şu şekilde ifade edilmektedir (Akt: Özdal vd, 2017).

Öğrenci davranışlarıyla, dış görünüşleriyle, giysileriyle ilgili rencide edici tutum sergilemek,
Krizle müdahale ve kriz yönetimi konusunda yetersiz, kararız kalma,
Ayrımcılık ve adaletsiz tutum,
Öğrencilerin yaşam biçimleri ile ilgili söylemlerde bulunmak,
Öğrenciler açısından eğitim ve öğretimi zor bir hale getirme,
Sorunlara ilgisiz davranmak,
Zamanı kullanma konusunda yetersizlik,
Başarısızlık endişesi,
Bıkkınlık,
Sözlü şiddet,
Dersi bırakıp gitmek,
Hazırlıksız olarak derse gelmek,
Mesleğini benimsememiş olması, isteksizlik, mesleki yetersizlik.

2.Öğrenci Kaynaklı Disiplin Sorunları

Eğitim örgütlerinde toplum ve okul tarafından doğru olarak kabul edilen davranış ve tutumları benimseyen ve bunları sergileyen öğrenciler olabileceği gibi, istenmeyen ve kabul edilemeyen davranışları sergileyen öğrenciler de olabilmektedir.

Bu tür olumsuz davranışlar hem davranışı sergileyeni hem diğer öğrencileri hem öğretmeni ayrıca sınıf atmosferini olumsuz etkileyebilmektedir.

Öğrencilerden kaynaklı disiplin sorunlarının altından farklı nedenler çıkabilmektedir:

Ailelerin öğrencilere karşı yaklaşım biçimleri,

Eğitimlerine verdikleri değer,

Ailenin ekonomik durumu,

Eğitim Yönetimde Örgütsel Disiplin Süreçlerine Bütüncül Bakış

Çocuğun yetiştirilme biçimi,
Yetiştirildiği ve yaşadığı çevre,
Dış faktörler,
İsteksizlik,
Boş vermişlik,
Derslerin ilgisini çekmemesi,
Yeteneklerine hitap etmemesi,
Derse veya öğretmene karşı olumsuz duyguları,
Hoşgörüsüzlük,
Sevgisizlik,
Güvensizlik,
Saldırganlık,
Kendini ifade edememe kaygısı,
Anlaşıldığını hissedememe,
Kendini değersiz görme.

Yukarıda sıralandığı gibi öğrencinin kendisinden kaynaklı dış ve iç sebepler öğrenci disiplin sorunlarının nedenleri olarak görülebilir. Bunların dışında daha burada sayamadığımız diğer faktörler de öğrenci kaynaklı disiplin sorunlarının nedenleri olarak sayılabilir.

Akar (2003), öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar, farklı kişilik özellikleri, ilgi ve kabiliyet farklılıkları eğitim ve öğretim sürecinde değişik tavırlar ortaya çıkmasına sebep olacağını söylemiştir.

Öğretmenlerin zaman zaman öğrencileri karşılaştırmaları ve kıyaslamaları, bireysel farklılıkların göz ardı dikkate alınmadığına ve önemsenmediğine örnek olarak gösterilebilir. Öğrencilerden beklentilerin gerçekçi olması gerekmektedir.

Eğer öğrencilerden potansiyelinin üzerinde bir beklenti söz konusu ise öğrenciler hırçınlık gösterebilir ve var olan düzeni bozmaya yönelik davranabilir (Akar: 2003; 21-42).

Sonuç

Örgütsel süreç çerçevesinde disiplin ile kişinin hem kendine hem de başkasına zarar vermeden, sınıfın ve okulun düzenini bozmadan olağan süreci devam ettirebileceği düzenin sağlanmasını sağlayan bir kavramdır.

Disiplin sayesinde, okullarda belirlenen kurallara uyulması mümkün kılınmış ve hem kişinin kendisi hem de karşısındaki kişinin korunması esas alınmış olur. Burada yer alan korunma kavramı sadece hem fiziksel hem de psikolojik korumayı içermektedir.

İnsanoğlunun sosyal bir varlık olarak hayatta kalması, onu sürekli diğer insanlar ile bir arada yaşam sürmek zorunda bırakır. Bu nedenle her birey için bulunduğu ortamda var olan düzen içinde yaşamak ve uyumlu olmak bir gerekliliktir.

İnsanlar ile iç içe ve uyumlu yaşayabilmek yaşam kalitesinin ve yaşamın bir parçası olan sosyal alanın sağlıklı olmasına olanak tanır.

Sosyal alan olarak okullar ise insanoğlunun hayatının büyük bir kısmını kapsamaktadır. Dolayısıyla okul içinde de düzenin, uyumun olması esastır. Aksi durumda birçok insanın bir arada günün büyük bir bölümüne geçirmesi mümkün değildir.

Öğretmenin nitelik açısından yetersiz olması öğretmenlik mesleğinin gerekli ve yeterli niteliklerine tamamen sahip olmaması anlamına gelmektedir. Öğretmenlerin genç olmasından kaynaklanan kazanım yetersizliği ve mezun olmadan edinilmesi gereken niteliklerin kazanılmaması okul içinde gerek sınıf yönetiminde gerek ise okul amaçları doğrultusunda atılan her adımda öğretmeni zorlamaktadır.

Konuyla ilgili benzer araştırma, çalışma ve incelemelerde de benzer neticelere ulaşıldığı görülmektedir.

Özdaş (2013)'de araştırmasında istemeyen davranışların nedenlerini sınıflandırma yoluna gitmiştir. Buna göre istenmeyen öğrenci davranışlarını okuldan kaynaklanan nedenler,

Eğitim Yönetimde Örgütsel Disiplin Süreçlerine Bütüncül Bakış

öğretmenden kaynaklı nedenler, sosyal çevre kaynaklı nedenler, aileden kaynaklanan nedenler, eğitim sisteminden kaynaklanan nedenler olarak sınıflandırmıştır.

Tümkaya (2005) yılında yaptığı çalışmada öğretmenlerin yaşadığı sorunların arkasında tükenmişlik olduğunu ayrıca tükenmişlikle beraber katı ve sert disiplin anlayışı da öğretmenlerin daha çok disiplin sorunu yaşamamasına neden olduğunu ifade etmiştir.

Ekici & Burgaz (2009) tarafından yapılan çalışma da ise istenmeyen öğrenci davranışlarının ortaya çıkmasında etkili olan faktörü okul ve öğretmen olarak sınıflandırmıştır.

Tunç & arkadaşları (2015) yaptığı araştırmada öğretmenlere yansıyan disiplin sorunlarını kötü öğrenci davranışları olarak nitelendirmiştir. Örneğın, yerlere tükürmek, sınıfta izin almadan konuşmak, dolaşmak, sigara içmek, bulunulan ortama uyum sağlamamak gibi davranışların okulda disiplin sorununa neden olduğunu bulmuştur.

Öge (2005) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin sınıf içinde en çok gösterdiği davranışın izinsiz konuşması olduğu görülmüştür. Ayrıca çocukların okul içinde kendini ceza evinde gibi hissetmeleri çocukların okuldan kaçma gibi olumsuz davranışlar göstermesine ya da başkasına zarar vermesine neden olabilmektedir.

Yahya & arkadaşları (2009) çalışmasında okula kesici zarar verici aletlerin getirilmesi ve hırsızlık gibi davranışlarında öğrencilerin gösterdiği olumsuz davranışlardan olduğu görülmüştür.

Pehlivan (2017) kavga etme, derse zamanında gelmeme, verilen sorumlulukları yerine getirmeme gibi davranışların öğrencilerin gösterdiği istenmeyen davranışlar olduğunu ifade etmiştir.

Ülkemizdeki okullarda değil sadece, yurt dışındaki okullarda da disiplin sorunu okulların uğraştıkları en önemli problemlerdendir. Bununla başa çıkma yöntemleri konusunda gün geçtikçe artan farklı çalışmalara rastlanması konunun sorun düzeyinde önemsenme ölçüsü hususunda bilgi vermektedir.

Kaynakça

Aydın, A. (2021). İstenmeyen Öğrenci Davranışları. *Ekev Akademi Dergisi*, (88), 99-118.

Başar, H. (2005). *Sınıf Yönetimi*. Ankara. Anı Yayıncılık.

- Başaran, İ.E. (2000). *Eğitimin Psikolojik Temelleri Eğitim Psikolojisi*. Ankara, Feryal Matbaası.
- Celep, C. (2004). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Doğan, S. (2014). Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Stratejileri. *Turkish Studies*, 9(2), 577-602.
- Ekici C. E. (2009). İstenmeyen Öğrenci Davranışları, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 91–111.
- Ertürk, S. (1979). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Beytepe Basımevi.
- Gupta, K. (2006). *School Management*. Delhi, Ind: Pragn Publications.
- İlgar, L. (2000). *Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları
- Kazancı, O. (1989). Sınıfta Disiplin Sorunu”, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Sayı 148.
- Sorguç, B. (1986). *Disiplin ve İdari Soruşturma*. Ankara, Milli Eğitim Basımevi.
- Suvall, C. (2009). *Restorative Justice In Schools: Learning From Jena High School*. Harv. Cr-Cll Rev., 44, 547.
- Şişman M., S. Turan, (2008). *Sınıf Yönetimi*. Ankara, Öğreti, Pegem Akademi
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H., Ve Özer, M. A. (2007). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Türk Dil Kurumu (1994). *Okul Sözlüğü*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınlar.